

Rừng bạch dương

✧ TS. NGUYỄN TRỌNG

Dù vật đổi sao dời thì ngày 07/11, kỷ niệm Cách mạng Tháng 10 Nga (07/11/1917) vẫn là cột mốc quan trọng nhất của lịch sử cận đại loài người.

BBT STINFO

Tròn 50 năm, những ngày năm 1961, khi mà lần đầu tôi được thấy những cánh rừng bạch dương Nga bạt ngàn, lướt nhanh qua cửa sổ con tàu đưa chúng tôi qua Siberi, theo bờ hồ Baican mênh mê.

Nước Nga, Liên Xô thời 1961.

Mười một năm sau, năm 1972, trên những triển đồi bạch đàn miền Trung du Bắc bộ, chúng tôi, những cử nhân, phó tiến sĩ, tiến sĩ, đeo trên ve áo quân hàm binh nhì, lần đầu hành quân với ba lô trên vai, chân đi dép lốp với rất nhiều nốt phỏng rộp. Các chàng trai trí thức lần đầu hành quân. Họ phải đi bằng óc, cắn răng chịu đau khi giẫm lên những vết loét đầy bàn chân. Phần lớn chúng tôi trở về từ nước Nga. Và tôi biết, cũng như tôi, nhiều người trong đoàn hành quân đã lầm lẫm trong tim những câu hát bằng tiếng Nga mà mấy năm xa nước Nga và những năm tháng chiến tranh ít có dịp hát lại:

*Anh vuốt nhẹ lọn tóc em vàng óng
In trong anh thăm thẳm đôi mắt em...
Trên cao rừng bạch dương tràn gió
Rì rào, chuyện gì đó, ơi bạch dương....*

(Я трогаю русые косы
Ловлю твой задумчивый взгляд
Над нами веть ветер берёзы
О чём то чуть слышно шумят?)

Những câu hát mà các chàng trai Hồng quân Liên Xô mang theo trên đường ra trận ấy đã giúp chúng tôi vững bước đêm hành quân qua những cánh rừng bạch đàn gợi nhớ bạch dương.

Ngày chưa đầy 10 tuổi, bà nội 80 tuổi

dắt tôi đi bộ hàng trăm cây số đường rừng Việt Bắc, trong kháng chiến chống Pháp. Bà luôn lầm lẫm:

*Nam mô, cứu khổ, cứu nạn!
Quan Thế âm Bồ tát!*

Bà bảo: Con cầu nguyện như bà sẽ không thấy đường dài, không thấy chân rết bồng.

Năm 1972, tôi cũng làm theo bà, cầu nguyện rừng bạch dương để đủ ý chí hành quân.

Hôm nay, nhớ về những cánh rừng bạch dương Nga bất tử dù Liên Xô đã mất đi, một mất mát lịch sử có lẽ lớn nhất thời kỳ hiện đại, nhưng lại là cắt nghĩa được.

Hai mươi năm trước, nỗi đau mất Liên Xô là vô cùng lớn. Trải 20 năm chiêm nghiệm, có lẽ mỗi chúng ta đều đã tìm ra những lý giải cho sự kiện chấn động này. Có những tác giả lý giải sự sụp đổ lịch sử của Liên Xô như kết quả của sự thoái hóa của bộ phận lãnh đạo Đảng Cộng sản Liên Xô. Chẳng hạn đó là cách phân tích của tác giả Nguyễn Chí Trung, trong cuốn sách khá nổi tiếng được nguyên Tổng Bí thư Lê Khả Phiêu viết lời giới thiệu, cuốn "Một số vấn đề kinh tế và chính trị hiện nay" (Nhà Xuất bản Chính trị Quốc gia, 10/2010). Có lẽ ít người đồng tình với cách phân tích quy về những yếu tố chủ quan như tác giả Chí Trung.

Nhưng dù Liên Xô chỉ còn trong dĩ vãng thì nước Nga, với những cánh rừng bạch dương, với những người thầy uyên bác, với bà mẹ Nga tận tụy, dịu hiền, với những người bạn Nga mạnh mẽ, hào hiệp và những bạn gái Nga với cặp mắt xanh thẳm, đôi bím tóc vàng óng sẽ không bao giờ thay đổi trong tôi. Nhìn xuyên lịch sử, Liên Xô là người bạn vô tư của Việt Nam. Ta không nghe nói bạn lấy gì của ta mà

chỉ có sự trợ giúp khảng khái, với bao nhiêu vật chất, đào tạo hàng vạn trí thức cho Việt Nam mà ngày nay vẫn là cột là kèo của xã hội Việt Nam.

Ngày 7/11 có thể không còn thiêng liêng như xưa, ngay cả với người Nga, nhưng vẫn là cột mốc lịch sử, đánh dấu sự lật đổ ách áp bức, bóc lột của bọn phong kiến và tư bản thời kỳ tích lũy ban đầu đối với đại đa số nhân dân lao động bản cùng. Sự lật đổ này là một tất yếu lịch sử. Nếu nó không diễn ra ở Nga, dưới sự lãnh đạo của Lenin thì cũng sẽ diễn ra trong một môi trường khác vào khoảng khắc lịch sử những năm đầu thế kỷ 20. Sự kiện này bắt buộc chủ nghĩa tư bản phải thay đổi rất nhiều để tồn tại và phát triển. Để rồi những cuộc lật đổ ách áp bức, bóc lột, chế độ thuộc địa sau đó vẫn tiếp diễn, và với rất nhiều chiêu thức khác nhau, vô cùng đa dạng. Dù sao, Cách mạng Tháng 10 vẫn là khởi đầu, tiên phong của một trào lưu lịch sử tất yếu. Đó là sự phá vỡ mâu thuẫn đã đến tột đỉnh giữa bọn phong kiến, tư bản tích lũy ban đầu với nhân dân lao động. Không ít người tìm cách phủ nhận tính tất yếu của sự kiện Cách mạng Tháng 10 Nga. Đó là sai lầm. Nhưng cũng không nên cho rằng sự mất đi sản phẩm chủ yếu của Cách mạng Tháng 10, Nhà nước Liên bang Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Xô Viết, là phi lý, là một nghịch lý lịch sử.

Nước Nga, người mở đường sứ mệnh giải phóng người lao động đã chịu bao cay đắng trong vai trò *người tiên phong*. Đó là những tổn thất vô cùng lớn lao mà không một quốc gia nào từng phải gánh chịu do sự thù địch của đế quốc tư bản đối với một chế độ đã lật đổ một mảng lớn của thế giới tư bản. Điều này thể hiện suốt

hơn 70 năm Liên Xô tồn tại và đặc biệt tàn khốc trong Thế chiến thứ 2. Nước Nga cũng với vai trò *người tìm đường* xây dựng một chế độ mới cho loài người cũng đã chịu đựng những sai lầm chết người, những tổn thất khó có thể khỏa lấp trong xây dựng đất nước. Ngày nay, họ đang phải làm lại!

Chúng ta, chỉ vì những lẽ đó, vì sự hy sinh của *người tiên phong* cho tiến bộ xã hội của nhân loại, cũng mãi mãi cảm ơn nhân nhân Nga. Hơn thế nữa, nước Nga còn là người bạn lớn, vô tư, khảng khái nhất mà ta từng có.

Bạch dương – bê riô za, loài cây thướt tha và luôn vươn thẳng lên cao, một biểu tượng cao quý của nước Nga. Biết bao thi sĩ Nga, nhạc sĩ Nga, họa sĩ Nga và nhiều nước khác ngợi ca *bạch dương* trong những tác phẩm của mình. Trong các lễ hội mùa xuân, gắn với vụ mùa bội thu sắp đến, người ta trang hoàng *bạch dương* bằng những dải ruy-băng nhiều màu sắc, các cô gái tóc đuôi sam, vàng óng và những lợn tóc loãn xoắn trên vầng trán thông minh, thắt những dải nơ nhiều màu

nhảy múa quanh *nàng Công chúa Bạch Dương*. Trong các làng quê Nga vẫn thủy chung bài ca dân gian về hình ảnh “Nàng Bạch Dương với lợn tóc xoắn in hình trên cánh đồng Nga” (Во поле береза стояла, во поле кудрявая стояла....).

Hình ảnh ấy cũng sẽ còn mãi trong tim những người bạn của nước Nga. □

Hồ Baican - hồ sâu và cổ nhất thế giới, được mệnh danh là “viên ngọc Siberia”

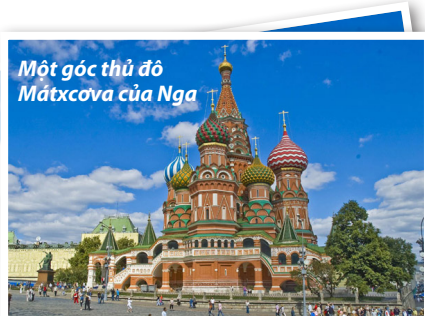
Cung điện mùa đông

Saint Petersburg là cố đô và là thành phố lớn thứ hai của nước Nga

Núi đá vôi Kungur: một trong những núi đá vôi độc đáo, lớn nhất ở Nga.

Một góc thủ đô Mátxcôva của Nga